

УДК 346+347
ББК 67.404(4 УКР)+67.410(4 УКР)
П 78

Рекомендовано до видання організаційним комітетом
20 травня 2015 р.

П 78 **Проблеми** цивільного права та процесу : Матеріали науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті професора О. А. Пушкіна (30 травня 2015 р.). – Харків : Харківський національний університет внутрішніх справ, 2015. – 468 с.

У збірнику представлені тези наукових доповідей та повідомлень учасників науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті професора О.А.Пушкіна

УДК 346+347
ББК 67.404(4 УКР)+67.410(4 УКР)

Відповідальний за випуск проф. В. А. Кройтор

Матеріали надано в авторській редакції.

© Харківський національний університет
внутрішніх справ, 2015

ЗМІСТ

Гусаров С. М. ОРГАНИ ВНУТРІШНІХ СПРАВ У ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ ...	15
ТЕЗИ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ НА ПЛЕНАРНОМУ ЗАСІДАННІ	
Бандурка О. М. ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ СОЦІАЛЬНЕ БУТТЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ.....	20
Борисова В. І. ДО ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ.....	23
Спасибо-Фатєєва І. В. Права на об'єкти суб'єктивних цивільних прав.....	26
Кройтор В.А. ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА ТА ЗАКОННОСТІ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ	29
Шишка Р. Б. ПЛАПАТ ТА ЙОГО НЕБЕЗПЕКИ	35
Сліпченко С. О. ПРОБЛЕМАТИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВочИНІВ ІЗ НЕМАТЕРІАЛЬНИМИ БЛАГАМИ	40
✓ Мічурін Є. О. АДМІНІСТРАТИВНИЙ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ДОГОВІР: ПРОБЛЕМА ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО РОЗМЕЖУВАННЯ.....	42
ТЕЗИ СЕКЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ТА СІМЕЙНОГО ПРАВА»	
✓ Маковій В. П. ТЕМПОРАЛЬНІ ВЕЛИЧИНИ У ДОГОВІРНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ.....	48
Пучковська І. ЩОДО ТЛУМАЧЕННЯ ЧАСТИНИ ЧЕТВЕРТОЇ СТ. 559 ЦИВІЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ	51

Лісніча Т. В. ПОНЯТТЯ ПУБЛІЧНОЇ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ.....	140
Погребняк О. С. ДЕЯКІ ПИТАННЯ КОНВАЛІДАЦІЇ НІКЧЕМНИХ ПРАВОЧИНІВ.....	144
Калаур І. Р. ЗАМІНА НАЙМАЧА У ДОГОВОРІ ОРЕНДИ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ .	147
Сурженко О. А. ВИРІШЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПРАВАМИ НА НЕРУХОМІСТЬ	150
Шишка О. Р. БІЦЕФАЛЬНА МОДЕЛЬ ПРАВОВІДНОСИН У МЕХАНІЗМІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	153
Коробцова Н. В. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОХОРОНИ НОТАРІАЛЬНОЇ ТАЄМНИЦІ.....	161
Сіщук Л. В. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМИ ПРАВАМИ ПРИ СПАДКУВАННІ.....	165
Тіхонова М. А. РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ	169
Головко В. В. ФОРМА, РОЗМІР, СТРОК ТА ПОРЯДОК ДОГОВОРУ ПРО ВІДСТУПНЕ.....	174
Апанасюк М. П. СПІВВІДНОШЕННЯ ФОРМ ЗАХИСТУ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ТА ЦИВІЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ПРАВІ.....	177
Кожевникова В. О. ОСОБИСТЕ ПРАВО НА ВИЗНАЧЕННЯ ПРИЗВИЩА, ІМЕНІ ТА ПО БАТЬКОВІ ДИТИНИ.....	179
Мороз О. В. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ У СФЕРІ ПОЗБАВЛЕННЯ БАТЬКІВСЬКИХ ПРАВ.....	182

Пленок М. Д. ЮРИДИЧНІ ФАКТИ У ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАННЯХ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ.....	184
Шишка Н. В. ІНДИРЕКТНА ФОРМА УЧАСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У ЦИВІЛЬНИХ ВІДНОСИНАХ	188
Кириченко Т., Старікова Н. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РЕПРОДУКТИВНИХ ПРАВ.....	191
Полтавський О. В. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ АГЕНТСЬКОЇ (ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ) УГОДИ В ТОРГОВЕЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	195
Хімич С. П. РИЗИК НЕВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЗА ДОГОВОРОМ УСТУПКИ МАЙНОВИХ ПРАВ НА ЖИТЛО	199
Кісель В. Й., СУЧАСНІ УЯВЛЕННЯ ПРО СУТНІСТЬ ПРАВА ВЛАСНОСТІ.....	202
Міхно О. І. ДО ПИТАННЯ ПРО ВИЗНАЧЕННЯ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИН ЯК РІЗНОВИДУ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ.....	206
Суц О. П., ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КОРПОРАТИВНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ.....	209
Кухарев О. Є. ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВІРНОГО ПОРЯДКУ ЗМІНИ РОЗМІРУ ЧАСТОК У СПАДЩИНІ	211
Самойленко Г. В. СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ ДОГОВІРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРА	214
Євков А. М. ПРОБЛЕМАТИКА ВИЧЕРПАННЯ ВИКЛЮЧНОГО ПРАВА НА ЕКСПОРТ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	218
Кацюба К. В. ПРАВО ВЛАСНОСТІ НЕПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ТОВАРИСТВ	221
Кирвель І. Ю., РОЛЬ НОТАРІАТА В ДОГОВІРНИХ ОТНОШЕННЯХ СТОРОН	224

близькі, друзі зацікавленої особи, але всі вони вважаються з ними по відношенню до тієї інформації, що сповідається нотаріально. Іншими словами, при вчиненні дій повинні бути присутні всі зацікавлені особи та відсутні сторонні.

Збереження таємниці нотаріальних дій не носить абстрактного характеру. Тому слід говорити про наявність певних меж повноважень такої таємниці і кола осіб, які, крім нотаріусів і прирівняних до них посадових осіб, зобов'язані зберігати інформацію, що становить нотаріальну таємницю. Це, насамперед, технічний персонал нотаріальної контори, працівники прокуратури, суду, господарського суду, органів дізнання і досудового слідства, адвокати, державні установи тощо, яким в ході виконання своїх професійних обов'язків стала відома інформація, що становить предмет нотаріальної таємниці. Право відповідних органів на одержання конфіденційної інформації, що становить нотаріальну таємницю, повинно бути реалізовано тільки в межах їх компетенції з дотриманням спеціальних процедур.

При цьому необхідно враховувати той факт, що звільнення особи, яким стала відома ця інформація в силу їх професійних обов'язків, а також перехід на іншу роботу або вихід на пенсію не є підставою для зняття з них обов'язку дотримуватися цієї таємниці. Іншими словами, обов'язок дотримуватися нотаріальної таємниці для зазначених осіб є безстроковим.

Викладене дозволяє дійти висновку про те, що нотаріальну таємницю становлять:

- відомості конфіденційного характеру про особу, яка звернулася до нотаріальної контори, про факт звернення, зміст та вид послуг, що надаються, зміст документів, третіх осіб, згаданих при зверненні до нотаріальної контори тощо;
- відомості, отримані нотаріусом або посадовою особою, яка здійснює нотаріальну діяльність, безпосередньо від заінтересованої особи або з інших джерел при виконанні своїх професійних обов'язків;
- відомості, чітко визначені в законі;
- відомості, що підлягають розголошенню лише в суворо визначених законом випадках, обмеженому колу осіб.

Сіщук А. В.,

кандидат юридичних наук

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМИ ПРАВАМИ ПРИ СПАДКУВАННІ

Момент відкриття спадщини виникає право спадкування у тих осіб, які закликаються до спадкування (за законом чи за заповітом). З моменту розпорядження спадковим майном ці особи набувають право на момент прийняття ними спадщини. Зазвичай між моментом відкриття спадщини і моментом його прийняття проходить певний час, протягом якого спадкове майно може піддаватися ризику повної або часткової загибелі, розкраданню, втраті, псуванню тощо. Тому виникає необхідність у прийнятті заходів охорони спадкового майна до того моменту, коли з'явиться спадкоємець або коли майно буде прийнято державою як виморочне [1, с. 104]. Разом з тим, при прийнятті нотаріусом заходів щодо охорони спадкового майна може виявитися необхідність не тільки в охороні майна, що залишилося, але і в управлінні ним.

Необхідність управління спадковим майном обумовлена самою природою об'єктів спадкування. Тому заходи з управління приймаються в основному до майна, що має економічну цінність і здатному приносити дохід їх власникові [5, с. 94]. Саме до такого складу спадщини, що потребує управління, відносяться й корпоративні права, які належали на момент смерті спадкодавцю, оскільки такі об'єкти мають вартісний характер та потребують вчинення ряду фактичних і юридичних дій для отримання матеріальних вигод, як результату володіння такими об'єктами.

У ч. 1 ст. 1285 ЦК України зазначено, якщо у складі спадщини є майно, яке потребує утримання, догляду, вчинення інших фактичних чи юридичних дій для підтримання його в належному стані, нотаріус, а в населених пунктах, де немає нотаріуса, – відповідний орган місцевого самоврядування, у разі відсутності спадкоємців або виконавця заповіту укладають договір на управління спадщиною з іншою особою. Викладення наведеної норми у вищезазначеній редакції викликає багато питань стосовно ефективності застосування її на практиці поряд із іншими заходами щодо охорони спадщини, які передбачені законодавством. По-перше, норма даної статті передбачає можливість укладення договору управління спадщиною, однак не регламентує умов укладення, виконання,

правових наслідків невиконання або неналежного виконання тако-го договору, що зумовлено неможливістю визначити правову природу договору, передбаченого ч. 1 ст. 1285 ЦК. По-друге, з ч. 1 ст. 1285 ЦК випливає, що укладення договору про управління спадщиною здійснює нотаріус, а у відповідних випадках також орган місцевого самоврядування за відсутності спадкоємців або виконавця заповіту. Зазначене нормативне положення встановлює обмеження свободи укладення договору про управління спадщиною, оскільки обов'язковими умовами даного договору є те, що: 1) договір укладається нотаріусом або у визначених законом випадках органом місцевого самоврядування; 2) у разі відсутності спадкоємців або виконавця заповіту.

Перша обмежувальна умова визначає можливість виступати ініціатором та стороною договору про управління спадщиною нотаріуса або у передбачених законом випадках органа місцевого самоврядування. З приводу вищезазначеного виникають різні твердження. З однієї сторони, якщо нотаріус буде виступати стороною договору, то буде розпоряджатися майном спадкодавця, передаючи його в управління, що унеможливає безпосередність спадкового правонаступництва. З іншої сторони, безпосередність спадкового правонаступництва є складовою універсальності спадкування, коли майно в незмінному вигляді як єдине ціле і в один і той же момент переходить в порядку спадкування. Тому вживання заходів щодо охорони та управління спадковим майном лише сприяє цьому переходу. Крім того, виступаючи стороною в договорі управління, нотаріус хоча і здійснює передачу майна в управління, але тим самим лише формально розпоряджається спадковим майном, оскільки з прийняттям спадщини спадкоємцями воно буде належати на праві власності саме їм [5, с. 99].

Водночас, виникає й питання з приводу того, хто може виступати у договорі про управління спадщиною на стороні управителя, що робить цей спосіб охорони спадщини таким, що фактично не використовується на практиці і є малоефективним. Зокрема, В. М. Кравчук відзначив, що в межах існуючого правового регулювання, в тому числі, коли йдеться й про корпоративні права як об'єкт спадкових прав, найбільш прийнятним був би заповіт учасника з призначенням виконавця заповіту (ст. 1286 ЦК). Однак, оскільки заповіти з призначенням виконавця в Україні поки що зустрічаються не часто, то виходом з цієї ситуації міг би стати договір про управління спадщиною. Тому сферу застосування ст.

1285 ЦК слід було б розширити і укласти договір із спадкоємцями [2, с. 357 – 358]. Схожих поглядів дотримуються й інші вчені та практики. Зокрема, Н. Манжура зазначає, що спадкоємці можуть перевірити документи, які підтверджують їхні права, не раніше ніж через шість місяців. За такий великий проміжок часу підприємство без управління може стати банкрутом. Правових підстав для звільнення управління спадкоємці не мають. Тому зміст ст. 1285 ЦК необхідно тлумачити як норму, яка дозволяє нотаріусу укласти договір про управління спадщиною із спадкоємцем або виконавцем заповіту [4].

Наведені пропозиції сприяють більш ефективному управлінню корпоративними правами у процесі спадкування, але в той же час потребують уточнення.

По-перше, обмежившись колом спадкоємців та виконавця заповіту як сторін, з якими укладається договір про управління спадщиною, виникає питання, як має діяти нотаріус до моменту появи спадкоємців, які можуть з'явитися для прийняття спадщини не відразу після відкриття спадщини, а в кінці строку, визначеного для прийняття спадщини. Якщо ж говорити про виконавця заповіту, також виникає питання, хто буде стороною договору, якщо виконавець заповіту відмовиться від виконання покладених на нього завдань.

По-друге, вступ виконавця заповіту в якості сторони договору про управління спадщиною вимагає особливих пояснень. Виконання заповіту можна визначити як цивільне правовідношення, ініціатором якого виступає, як правило, заповідач, за яким на фізичну чи юридичну особу (виконавця заповіту) покладається обов'язок щодо здійснення цілого комплексу дій, спрямованих на реалізацію положень, що містяться у заповідальному розпорядженні [2, с. 119]. Відповідно до ст. ст. 1286 – 1288 ЦК України виконавець заповіту може бути призначений за ініціативою спадкодавця, спадкоємців, суду або нотаріуса. Якщо виконавця заповіту призначив спадкодавець, то управління спадковим майном є прямою реалізацією волі спадкодавця, вираженої в заповіді, і може здійснюватися безпосередньо призначеним ним виконавцем заповіту або відповідно до заповіту виконавцем може укласти договір про управління спадщиною з третіми особами. Так, згідно зі ст. 1290 ЦК України до повноважень виконавця заповіту належить обов'язок управляти спадщиною та вчиняти інші дії, передбачені у заповіді. Тому укладення договору про управління

спадщиною нотаріусом з виконавцем заповіту можливе тільки у випадку призначення такого виконавця самим нотаріусом.

Друга обмежувальна умова, що не сприяє здійсненню управління спадщиною за договором, міститься в ч. 2 ст. 1285 ЦК України, відповідно до якої особа, яка управляє спадщиною, має право на вчинення будь-яких необхідних дій, спрямованих на збереження спадщини до з'явлення спадкоємців або до прийняття спадщини. Фактично дана норма усуває особу, яка управляє спадщиною, до моменту з'явлення спадкоємця, який може настати на другий день після відкриття спадщини. В такому випадку договір про управління спадщиною припиняє свою дію або й взагалі не укладається, але питання, яким чином здійснювати спадкоємцем управління спадщиною до моменту її прийняття, залишається відкритим. Адже якщо виходити з положень про правонаступництво, то моментом переходу корпоративних прав буде вважатися момент їх прийняття, а обсяг таких прав визначається на день відкриття спадщини. Однак, корпоративні права – це об'єкт спадкових прав, який відрізняється своєю динамічністю та мінливістю, оскільки за умови ефективного механізму реалізації цих прав, після прийняття спадщини спадкоємець може отримати не тільки той обсяг корпоративних прав, який належав спадкодавцю на момент його смерті, але й прибуток, отриманий від управління такими правами. І навпаки, відсутність належного правового механізму щодо корпоративних прав може призвести до негативних наслідків від такої діяльності.

Таким чином, враховуючи той факт, що метою управління майном є недопущення зменшення цінності спадщини та, перш за все, отримання прибутку, вважається за доцільне право на укладення договору про управління спадщиною залишити за нотаріусом або у визначених законом випадках органом місцевого самоврядування, яке може реалізовуватися як за ініціативою цих осіб, так і за заявою спадкоємців, виконавців заповіту та інших заінтересованих осіб. При цьому перелік осіб, які можуть виступати у договорі про управління спадковим майном на стороні управителя, необхідно визначити відкритим, що надавало б можливість укладення договору незалежно від наявності чи відсутності спадкоємця (спадкоємців) та/або виконавця заповіту.

Література

1) Антимонов Б. С., Граве К. А. Советское наследственное право [Текст] / Б. С. Антимонов, К. А. Граве. – М.: Юрлит., 1955. – 264 с.

2) Заїка Ю. О., Рябоконт Є. О. Спадкове право: навч. посіб. [Текст] / Ю. О. Заїка, Є. О. Рябоконт. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 352 с.

3) Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин у господарських товариствах [Текст]: Монографія. / В. М. Кравчук. – Львів: Край, 2007. – 464 с.

4) Манжура Н. Спадкування корпоративних прав в Україні [Електронний ресурс] / Н. Манжура // Юридичний журнал. – 2007. – № 3. – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2605>.

5) Янушкевич Е. А. Доверительное управление наследственным имуществом [Текст] / Е. А. Янушкевич // Вестник Удмуртского университета. Правоведение. – 2005. – № 6 (1). – С. 94 – 114.

Тіхонова М. А.,

кандидат юридичних наук

РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

Відповідно до ч. 3 ст. 21 Кодексу законів про працю особливою формою трудового договору є контракт, в якому строк його дії, права, обов'язки і відповідальність сторін (в тому числі матеріальна), умови матеріального забезпечення і організації праці працівника, умови розірвання договору, в тому числі дострокового, можуть встановлюватися угодою сторін. Сфера застосування контракту визначається законами України.

Відповідно до ч. 2 та 3 ст. 38 Закону України "Про фізичну культуру і спорт" діяльність у професійному спорті спортсменів, тренерів та інших фахівців, яка полягає у підготовці та участі у спортивних змаганнях серед спортсменів-професіоналів і є основним джерелом їх доходів, провадиться відповідно до цього Закону, Кодексу законів про працю та інших нормативно-правових актів, а також статутних та регламентних документів відповідних суб'єктів сфери фізичної культури і спорту та міжнародних спортивних організацій. Спортсмен набуває статусу спортсмена-професіонала з моменту укладення контракту з відповідними суб'єктами сфери фізичної культури і спорту про участь у змаганнях серед спортсменів-професіоналів.

Крім того, особливості правового регулювання праці спортсменів, або осіб, які працюють у сфері фізичної культури і спорту встановлюються низкою підзаконних нормативно-правових актів та